

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya — Włochy. — Niemce. — Rosya i Królestwo Polskie. — Grecya. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina *Bereźnica Królewska*, w obwodzie stryjskim, zapewniła na założenie regularnej parafialnej szkoły w Bereźnicy Królewskiej następujące składki uposażenia:

1) Obowiązała się rzeczona gmina należący do niej budynek w przeciągu roku 1862 rozszerzyć stosownie do zamiaru szkolnego, posprawić potrzebne porządki i rekwizyta szkolne, utrzymywać je równie jak i sam budynek szkolny zawsze w dobrym stanie, i załatwiać zawsze zachodzącą przy szkole posługę.

2) Na opał szkoły kupować z własnych funduszów i przystawiać do szkoły rocznie 4 sągi twardego drzewa.

3) Każdoczesnemu nauczycielowi, który ma także pełnić funkcję dyaka, płacić rocznie kwotę 72 zł. w. a. w gotówce, i dodawać mu w ziarnie 5 korcy 28 garncy twardego zboża.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o rozszerzenie oświaty między ludem wiejskim podaje c. k. galic. Namiestnictwo z wyrazem należytego uznania do wiadomości powszechnej.

Sprawy krajowe.

(Żałoba dworu. — Przepisy względem bydła.)

Wiedeń, 13. listopada. Najwyższem rozporządzeniem nakazana żałoba dworska z okazji śmierci ś. p. Jego król. Mości Dom Pedra V. Króla portugalskiego, od dn. 13. listopada począwszy przez dni 20, równocześnie z żałobą dworską za ś. p. Jego król. Wysokość Infanta Don Ferdynanda, księcia Braganeyi, z następującą przemianą, mianowicie pierwsze dni 12 to jest od 13. listopada po 24. listopada włącznie gruba, a ostatnie ośm dni to jest od 25. listopada po 2. grudnia włącznie lekka żałoba.

— Prezydium c. k. niż. aust. namiestnictwa wydało następujące obwieszczenie:

C. k. namiestnictwo w Pradze rozporządziło, aby wszelkie bydło na rzeź do Czech przeznaczone zaraz przy wsadzeniu na kolej żelazną na każdej stacji w Czechach zaopatrzone było osobnem świadectwem zdrowia, w którym ma być oraz wymienione miejsce, do którego jest rzeczony bydło przeznaczone.

Wiedeń, 11. listopada 1861.

(Posiedzenia izby panów dnia 12. listopada.)

Posiedzenie zaczęło się o godzinie 11¹/₄ pod prezydencją księcia Karola Auersperga. — Na ławie ministrów pp.: hrabia Rechberg, baron Mecséry, Plener, Lasser i hrabia Deggenfeld.

W loży dworskiej Ich Cesarzew. MM. Arcyksiążę Ludwik Wiktor i Arcyksiężna Hildegarda.

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia oznajmiono izbie rozmaite podania, między temi notę ministeryum stanu względem procesu kryminalnego przeciw księdzu Birnbaum w Feldkirch. Na wniosek prezydenta pomija izba zupełnie ten wypadek i przechodzi do porządku dziennego.

Dalej oznajmiono izbie zgon członka tej wysokiej izby barona Jordaki Wassilko-Sereckiego. Cała izba wyraża swoje spótczucie powstaniem z miejsc.

Jego Excelencya minister finansów zabiera głos, by równie jak w izbie deputowanych zdać sprawę z patentu z 12. października. Pan minister oświadcza również, że budżet państwa będzie w swoim czasie przedłożony pełnej radzie państwa.

Jego Excelencya minister Lasser oznajmia wys. izbie w zastępstwie ministra sprawiedliwości, że ustawa względem nieodpowiedzialności i nietykalności członków rady państwa i sejmów krajowych otrzymała najwyższą sankcyę.

Potem odczytał superintendent Haase jako sprawozdawca raport komisji o przesłanym z izby deputowanych projekcie ustawy gminnej.

Ksiązę Hugo Taxis stawi dwa wnioski: jeden względem odroczenia dyskusji nad ustawą do 18go b. m., drugi względem usta-

nowienia nanowo komisji z siedmiu członków, któraby rozważyła bliżej §. 18. regulaminu obrad względem pominięcia pierwszego odczytu.

Prezydent ksiązę Auersperg przemawia dobitnie przeciw tym wnioskom, i przedstawiając nagłą potrzebę ustawy gminnej nazwał ją „fundamentem życia politycznego“.

Obadwa wnioski księcia Taxis znalazły poparcie.

(Posiedzenie izby deputowanych z dn. 12. listopada.)

Prezyduje Dr. Hein.

Na ławie ministeryalnej pp. de Schmerling, de Lasser i hr. Wickenburg.

Dep. Girardelli wnosi interpelacyę do c. k. ministerstwa handlu o szpital Tryjestski. Jakie wydano rozporządzenia względem zakładów kontumacyjnych w Tryeście?

Dep. Broshe interpeluje c. k. ministerstwo finansów względem żeglugi na Łabie i Mołdawie i założonych tam stacyach spedycyjnych i komandytach. Czy rząd zamysła trzymać się w tym przedmiocie systemu wzajemności względem Saxonii?

Jego Excel. minister stanu odpowiada na interpelacyę dep. Zyblikiewicza, ściągając się do rozporządzenia c. k. namiestnictwa lwowskiego. O rozporządzeniu pomienionem zawiadomione było ministerstwo później dopiero. Rozporządzenie to zawiera przestrożę przeciw demonstracyom, lecz nie ustanawia żadnej nowej kary. Skazani mogą się odwołać wyżej we właściwej drodze, co nawet już uczynili. Ministerstwo nie może przesądzać wyroków władz właściwych.

Jego Excel. p. minister de Lasser odpowiada w zastępstwie ministra sprawiedliwości na interpelacyę ściągającą się do procesu redaktora „Głosu“. Ministerstwo nie mogło i w tym razie mieszać się w procedurę sądową. Postępowanie sądu było całkiem zgodne z prawem. Nie wykluczyć jawności postępowania w tym procesie o zdradę główną byłoby właśnie przeciw prawu.

Na porządku dziennym dyskusya szczegółowa nad wnioskiem Skenego.

Skene jako sprawozdawca wydziału odczytuje zmieniony w porozumieniu z dep. Rygerem wniosek wydziału.

Dep. Weidele mówi przeciw wnioskowi wydziału, przytacza wniesioną w tym przedmiocie dawniej petycyę, i przyznaje ważność zmianom obecnie we wniosku uczynionym.

Dreher za wnioskiem; żąda bezwarunkowego zniesienia wszelkiego przymusu w przemysłowości; tak w widokach państwa jak i samych przemysłowców. Szkoły rzemieślnicze powinny zakładać państwo, a nie stowarzyszenia przemysłowe.

Dep. Kalchberg czyni uwagę, że wniosek terażniejszy jest właściwie całkiem nowym wnioskiem. Aby uniknąć bezowocnych dyskusyi, najlepiej głosować nad każdym ustępem z osobna.

Prezes odczytuje wstęp wniosku i ustęp ściągający się do zniesienia wszelkich przymusowych warunków.

Dep. Wurzbach zwraca uwagę na stosunki Krainy, gdzie zupełna wolność przemysłowa przyczyniła się do pomyslnego rozwoju przemysłu. Mowca obstaje za wolnością przemysłu, a gdzie potrzeba koniecznie przymusowych stowarzyszeń, niech rozstrzygają sejmy krajowe.

Bar. de Poche zgadza się w istocie rzeczy z zmienionym wnioskiem wydziału, i czyni tylko niektóre uwagi co do kilku wyrazów.

Dep. Gschnizer rozbiera szczegółowo stosunki przemysłowe w Salcburgskiem, i broni wniosku dep. Skenego.

Bar. Ingram oświadcza się przeciw wszelkiemu przymusowi w przemysłowości.

De Hopfen wnosi, aby zamknąć dyskusyę.

Wniosek przyjęty.

(Br. Jordaki Wasylko †. — Ulaskawienie. — Odezwa kancelarza do komisarzy królewskich. — Doniesienia z Węgier.)

Gazeta wiedeńska donosi: Br. Jordaki Wasylko-Serecki, członek izby panów, umarł dnia 6go b. m. w Czerniowcach. Przed ośmiu dniami przybył z Wiednia w czasie urlopu odwiedzić krewnych, i nagle prawie uległ słabości. Br. Wasylko co do politycznego programu należał do tych mężów, co pragnąc niezawisłości kraju koronnego Bukowiny, chcąc związków z całym państwem uorganizowanem konstytucyjnie.

— Spółpracownik czeskiego dziennika „Čas“ Karol Sladkowski został zawiadomiony, że Jego c. k. Apost. Mość najwyższem

postanowieniem z dnia 11. października uchylił wyrok wydany nań w roku 1851 przez sąd wojenny za zbrodnie stanu.

Peszt. 10. listopada. Jego Excel. kanclerz nadworny hrabia Forgach wydał następującą odezwę do komisarzy królewskich:

Jego c. k. Apost. Mość raczył, jak widać z dokumentu załączonego najwyższem postanowieniem z 5. listopada b. r. dla niezwłocznego uregulowania rządu i administracji publicznej zachwianych anarchią wielu muniępiów, uznać niezbędną potrzebę użycia surowych środków, a ponieważ odnośnie wyjątkowe rozporządzenia tymczasowe przy teraźniejszym składzie i działaniu król. węgierskiej rady namiestniczej są niemożliwe do przeprowadzenia, postanowił korporacyjną czynność król. węgierskiej rady namiestniczej tymczasowo zawiesić, rozwiązać do czasu wszystkie istniejące wydziały komitatowe, dystrykty i reprezentacje gmine król. miast wolnych, a oraz nakazać, aby pewne przeciw porządkowi publicznemu, jako też bezpieczeństwu osób i własności popelnione sprawy karygodne aż do dalszego rozporządzenia z zakresu działania sądów zwyczajnych, cywilnych i karnych usunięte, a sądom wojennym przekazane zostały. Które to najwyższe postanowienia pospieszam Wielmożnemu Panu podać do wiadomości i uwzględnienia.

Wiedeń, 5. listopada 1861.

Najniższy sługa

Hr. Antoni Forgach.

— *Sürgöny* umieścić następujący artykuł ściągający się do najwyższego pisma odręcznego:

W wydanych dokumentach potrzeba zwrócić uwagę kraju na dwie rzeczy. Z jednej strony rozporządzenia teraźniejsze ściągają się do utrzymania porządku publicznego i mają z tego względu cechę prowizoryczną. Z drugiej strony zapewnia Najjaśniejszy Pan utrzymać ojczyzną naszą konstytucję na podstawie dyplomu z dnia 20. października, zaczem polityczne stosunki nasze pozostają rozporządzeniem tem nienaruszone, i mają być załatwione za pośrednictwem sejmu.

Co do rozporządzeń prowizorycznych, większa część monarchii wraz z rządem ma to przekonania, że przeszkody stawiane administracji paralizują rząd i są negacją przeciw najwyższym organom, słowem anarchia w kraju, wypływająca zład, że władze nowoutworzone gwałtownością swoją przekroczyły koncesje udzielone dn. 20. października, nie mogła trwać dłużej i była nie do zniesienia. Potrzeba było jak najspieszniej przywrócić powagę rządu, aby czynności administracyjne szły znowu w tym porządku, bez którego ani istnieje ani odpowiedzieć nie mogą swemu powołaniu, którem jest publiczne bezpieczeństwo i utrzymanie publicznego i prywatnego prawa. Rząd tuszy, że przeważna większość mieszkańców przyjmie z wdzięcznością te środki przedsięwzięte w widokach własnego ich kraju, a nawet i w przeciwnym razie zastosują się do nich z uszanowaniem i posłuszeństwem, co uwolni tem rychlej rząd od użycia tych koniecznych w ostatecznym razie, lecz na wszelki wypadek nie miłych mu surowych środków. A gdy kraj, co obecnie rozdrażniony skłonny jest zapoznać ojcowskie zamiary rządu w przedsięwzięciu tych środków będzie pomału powracał do spokojniejszego usposobienia, w równej mierze będzie zyskiwał na zaufanie u rządu, i poda rządowi możność urzeczywistnić najwyższe zamiary Jego c. k. Mości co do przywrócenia dawnej krajowej konstytucji. Niech każdy co ufa w przyszłość swej ojczyzny pokłada pewną nadzieję w piśmie odręcznem Jego ccs. Mości, w którym Najjaśniejszy Pan dla zupełnego zaspokojenia lepszej części narodu, pozostającej w starowęgierskiej wierności ku najdosłojniejszemu panującemu domowi, ponownie daje zapewnienie, że niezachwianym najwyższym Jego jest zamiarem stosownie do dyplomu z dnia 20. października, utrzymać w zupełności udzielone koncesje co do przywrócenia konstytucji, praw i przywilejów węgierskich.

Ameryka.

(Utarczki z separatystami.)

Nowy Jork, 25. października. W bitwie pod Leesburg, stoczonej d. 21. b. m. między przednią strażą wojska federacyjnego pod generałem Stove a oddziałem separatystów pod generałem Evans, został generał Stove w końcu zmuszony ustąpić z pola i cofnął się za rzekę Potomak. Utracił 600 poległych, między nimi generała Baker, strata przeciwników niewiadoma. Gdy wojska unii ściągnęły do siebie posiłki, ruszyły powtórnie na Leesburg, ustąpiły znowu jednak do Maryland, gdyż naprzeciw nich wystąpiły dwa nieprzyjacielskie oddziały. — W Washingtonie panuje niejaką obawa z powodu niedowozu furazhu, który przez rzekę Potomak sprowadzano. Linia telegraficzna do San Francisco jest od 25. ukończona.

— 26. października, wieczór. Flota złożona z 80 okrętów, uzbrojona w 500 dział, mająca na pokładzi 30—40.000 ludzi, udaje się jutro na wyprawę. — Panowie Mason i Slidell, którzy jako komisarze południa przeznaczeni są do Londynu i Paryża mieli wylądować w Cardenas. — Wiadomość separatystów o potyczce pod Nowym Orleanem była przesadzona. Unioniści nie stracili ani okrętów ani ludzi. — Buntownicy ustąpili ze znaczną stratą do Santa Rosa. — Generał Price ma jeszcze ciągle być w odwrocie.

Hiszpania.

(Otwarcie Kortezów. — Powstanie demokratów. — Armia.)

Madryt, 8. listopada. Tłumy ludu przypatrywały się otwarciu kortezów. Mowa tronowa obejmuje wiele ważnych kwestyi. Będą przedłożone projekta reform konstytucyjnych. Przyjdzie pod

obradę kanalizowanie, żegluga, poprawa komunikacji wodnych, kredyt terytoryalny, organizacja trybunałów handlowych i przemysłowych stowarzyszeń akcyonaryuszów. Dochody teraźniejsze wystarczą na rozchód.

— *Correspondencia* pisze, że Ricardo Lopez przywódzca demokratów w Medinaceli, liczy lat 17. Według pochwyconych papierów, sprysiężeni mieli zamiar przygotować przybycie Garibaldi. Papiery te zawierały projekt pożyczki mazziniłowskiej.

— Armia hiszpańska liczy obecnie 271.000 żołnierza i 23.000 koni, licząc w to wszystkie wojska na półwyspie i w koloniach. Artylerya wynosi 14.000 luda.

Anglia.

(Stosunki węgierskie.)

Londyn, 10. listopada. *Morning Herald* pisze o obecnych stosunkach węgierskich, co następuje:

Rząd austriacki postanowił jać się środków, które są rzeczywistym zaprowadzeniem stanu wojennego w Węgrzech. Wszelki przyjaciel Węgier i Austrii ubolewa, że Cesarz widział się zmuszonym do takich kroków. Nie podobna ganić go za to. Cesarz upraszał cały rok upornych swych poddanych, aby byli mu pomocnymi w administracji kraju, a oni nie chcieli działać z nim wspólnie, a jemu odmawiali prawa działać samemu. Sejm tocząc gwałtowne rozprawy w przeciągu wielu miesięcy, nie więcej nie uczynił jak tylko stawiając ciągły opór prawu oskarżał Cesarza o ucieszczenie narodu. To głupstwo samo w sobie nie miało by wielkiego znaczenia. Lecz władze miejscowe były tak ogołoczone z wszelkiego praktycznego rozsądku iż nie widziały, że wykonując przekazane im czynności, nie byłyby naraziły w niczem narodowych widoków Węgier, a byłyby narodowi oszczędziły wiele cierpień.

Dziennik angielski dowodzi, że rząd austriacki nie może darować Węgrom ani podatków ani rekruta. Zwolnić pobór podatków byłoby to samo co rozpisać nagrodę za nieposłuszeństwo. Opór Węgrów nazywa ten dziennik bardzo nierozsądnym i nieroztropnym, gasługujący na największą naganę, wówczas nawet gdyby go wywołało usiłowanie pozbawić ich wolności, lecz dzisiaj gdy opór ten stawiony jest przeciw wolności w takiej mierze, jakiej nigdy potąd Węgrzy nie posiadali, opór ten wydaje się istnem szaleństwem. *Morning Herald* kończy następującemi słowy:

Środki przedsięwzięte w Węgrzech mają widocznie cechę prowizoryczności. Rząd potrzeba prowadzić, a gdy nie można czem innym, potrzeba użyć do tego wojska. Lecz cała polityka Schmerlinga jest rękojmnią, że chwycono się tego systemu z niechęcią, i to tylko na tak długo póki Węgrzy nie okaza się gotowi uznać swe powinności. Zakosztowawszy absolutyzmu przyjdą może do rozumu. Tuszymy to w ich własnych widokach.

Francya.

(Sprawa Dappenthal — Regulacja granic. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 10. listopada. Sądzą tu z pewnością o zagodzeniu sprawy Dappenthal, a to przeto, że Szwajcarya przyjmie teraz ponowione przez Francję oświadczenie nabycia kupnem spornego terytoryum.

Dziennik *Temps* zaprzecza tej pogłosce, że rząd ofiarował federacji szwajcarskiej 400.000 fr. za Dappenthal, gdyż władze szwajcarskie nie są upowaznione przyzwalać na jakiegokolwiek odstąpienie terytoryum. *Temps* sądzi, że jedynem rozsądnem rozwiązaniem tego zajścia jest zagodzenie stosunku usuwającego wszelkie dwuznaczności w miejsce dotychczasowego stanu rzeczy. *Constitutionnel* nadmieniam podobnie, że zajścia względem Dappenthal mocno przesadzają, i jest to tylko niedowierzanie i niespokojność, która w Szwajcaryi panuje; Szwajcarya usiłuje zapoznawać zamiary francuskiego rządu.

— Dziennik paryski *Opinion nationale* otwarcie domaga się od Niemiec dla Francji kopalni węgla nad Saar, ponieważ Francya potrzebuje węgla, nie chcąc zaś zapuszczać się tą razą w zbadanie granic naturalnych, a pragnąc ograniczyć sprawiedliwe pretensje Francji do najmniejszych rozmiarów, twierdzi że Prusy dozwolą jej zrezygnować granicę i Saarlouis, Saarbrücken, Zweibrücken i Landawę, które Francji ze względów wojskowych, przemysłowych i handlowych niezbędnie są potrzebne napowrót odstąpić zechcą.

— Z Londynu i Hagi otrzymuje *Temps* wiadomości, że Ledru Rollin i Barbés zachorowali ciężko.

Włochy.

(Zaliczki dla robotników. — Budżety komunalne.)

Sardynia. Rząd Turyński przeznaczył zaliczkę 6,480.223 franków na prowadzenie robót publicznych, w prowincjach Neapolitańskich. Z tej sumy 3,600.000 fr. położono na budżet r. 1862. Reszta rozdzielono na prowincje, tak że w miarę dochodów będą zwracały kwoty na każdą z nich zaliczone. Fabrykantom sukna w Salerno udzielił rząd wsparcie w kwocie 1,200.000 fr.

— Ministerjum mając zamiar uregulować gminy, przedłożyło członkom parlamentu wykaz budżetów komunalnych. W tych wykazach podano gminy, których w całym państwie jest 7739, nie pojedynczo, lecz po kilka razem. Wszystkie takie grupy ulegają mniej lub więcej niedoborom. W Sycylii pięć szóstych gmin znajduje się w tem położeniu, w dawnych prowincjach dwie trzecie, a

więcej jak jedna trzecia w Lombardji. Minister spraw wewnętrznych twierdzi, że ciężary gmin wynoszą 80 milionów franków i że w przecięciu każdy obywatel ponosi 3 fr. 88 c. ciężarów gminnych. Dotąd płacono w Umbryi 2.80, w Sycylii 2.38, w Modenie 1.80, a w Neapolu tylko 1.47. Aby pokryć znaczne niedobory gmin proponuje Minghetti: Podwyższyć akcyzę, a zmniejszyć o kilka centymów podatki stałe, które dopiero mają być nałożone. Nadto zaproponowano podwyższyć podatek od wierzycieli hipotecznych o 5 pet.

Wieniec.

(Sądy w poznańskim.)

Poznań, 6. października. Nieprzyjemny wypadek, pisze *Posen. Zig.*, że niejaka część katolickiego kleru w naszej prowincji mniej więcej brała udział w agitatorskich usiłowaniach narodowości, pociągając za sobą, że niejaka liczba księży katolickich musi teraz siedzieć na ławie oskarżonych. Na jednego z tych księży zapadł już wyrok; proboszcz Bukowiecki w Wągrowcu skazany jest na mocy §. 87 karnego prawa za publiczne podniecanie do nieposłuszeństwa dla ustaw lub dla rozporządzeń zwierzchności, na karę pieniężną 200 talarów lub na trzymiesięczną karę więzienia.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Stosunki azjatyckie.)

Zwracaliśmy już uwagę, pisze *Gazeta wied.*, że na granicy Azji środkowej z Rosyą gotują się nowe ważne wypadki. Oddawna panował tam spokój, poczęści dlatego iż Rosyanie nie myśleli o nowych podbojach, poczęści iż ludy niepodległe z tej strony granicy trapił wewnętrzny niespokój, lub pamięć dawnego powodzenia broni rosyjskiej, nie brały się do przedsięwzięć, któreby zagrażały Rosyanom. Nagłe zdobycie i zburzenie Pischpatu przerwało to zawieszenie broni, a chociaż później znowu nastąpiła cisza, stan wojenny nie ustał. Niedawno nadeszła depesza generał-porucznika Besaka, dowódcy korpusu orenburskiego, który donosi, że generał-porucznik Debaut, dowodzący na linii Sir Darja, zdobył dnia 4. b. m. po 23 godzinnem bombardowaniu twierdzę Kakańską Jany-Kurgen nie zbyt odległą od jeziora Aral. Nie wiadomo czem Kokanowie zniewolili Rosyan do zaczepki. Prawdopodobnie rozbojami. Zburzenie twierdz w których znajdowali ochronę, utrudni na przyszłość ich łupieżstwo, a dla oręża rosyjskiego kraj ten stanie otworem.

Grecya.

(Zamach na życie Króla.)

Pays bez względu na uporezywe zaprzeczenie *Patrie*, podaje następujące szczegóły względem zamachu na Króla greckiego:

Wjeżdżając do stolicy, pośród radosnych okrzyków ludu, Król grecki znalazł nowych morderców. Trzej podoficerowie przeznaczeni towarzyszyć Królowi na drodze z Pyreju do Aten postanowili zamordować Króla. Każdy z nich nabił karabin kilką kulami, mało brakło, że czyn haniebny nie został spełniony.

Turcya.

(Doniesienia z Hercegowiny.)

Względem ostatnich wypadków w Hercegowinie *Pays donosi*: Powstańcy w sile 7 do 8000 napadli na batalion, który Omer Basza wyprawił po drzewo. Wszczęła się zwawa pięć godzin trwająca utarczka. Turcy stracili 48 ludzi, a Montenegro 200. Następnie wyprawił Omer Basza rezerwę z 700 ludzi, która walczyła 7 godzin, i straciła 60 w zabitych, a 80 w rannych. Montenegro straciwszy 300 ludzi, opuścili plac boju. Po tej potyczce Montenegro przeprawili się w 10.000 przez granicę, i udali się ku głównej kwaterze Omera Baszy. — Dnia 6. w powtórny starciu padło 1000 powstańców. Stan armii tureckiej pomyślny.

— Pomimo najnowszych depeszy telegraficznych, które potwierdzają wieści o klęsce Omera Baszy w Hercegowinie, a raczej powtarzają dawniejsze doniesienia nie nowego nie przydając, w zawieszeniu pozostaje pytanie, czy owe bitwy nie były tylko małemi utarczkami, lub napadami na transporta.

Journal de Constantinople z 2. b. m. zaprzecza na nowo doniesieniem z Raguzy o klęsce Omera Baszy. Dnia 15. z. m. to jest tego samego dnia którego datowana jest depesza tryestyńska, że 6000 powstańców napadło na 3000 Turków, odeszła z Mostaru depesza do Wysokiej Porty, z zawiadomieniem, że wojska tureckie odniosły stanowcze zwycięstwo nad 3000 powstańców i Montenegro, że ich pobili, wyparowali z stanowiska, i zmusili ustąpić do Czarnogóry.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Zagrabie, 12. listopada. Dziś odczytano w sejmie król. Reskrypt w odpowiedzi na adres sejmu kroackiego. Reskrypt jest w duchu pojednawczym a historycznym prawnym wymaganiem Kroaków, przeciwstawia tylko konieczność polityczną, zabezpieczyć nadal jedność monarchji. Sankey otrzymała: uchwała sejmu co do stosunku kraju do Węgier, przemiana dykasteryi nadwornej w kancelaryę nadworną i ustanowienie najwyższego sądu. Potwierdzone także wybory i mianowania dostojników krajowych. Natomiast nie otrzymała sankeyi uchwała względem zniesienia Pogranicza wojskowego, iż uorganizowanego tam systemu obronnego zmieniać nie można, lecz dano zapewnienie, że ile możliwości będą tam zaprowadzone podobne urządzenia administracyjne i prawodawcze. Projekt

do prawa względem zaprowadzenia języka krajowego nie mógł być potwierdzony w swej obecnej niedokładnej redakcyi. Dalmacya będzie ponownie wezwana do układów względem połączenia się z Kroacją i Sławonią, jak tylko będzie stanowczo urządzony stosunek tychże do całej monarchji. Iz jednak sesya obecna sejmu trwa już siedm miesięcy, więc sejm ma być zamknięty, a zwołanie nowego sejmu w bliskim czasie przyobiecane.

Następnie pożegnał izbę Ban krótką przemową, podziękował deputowanym za ich trudy, i zalecił rozszerzać po odjeździe do domu ducha umiarkowania, ufności i przywiązania do Jego ces. Mości, i najwyższego rządu; a sekretarzowi sejmowemu zalecił protokół tego posiedzenia *stante sessione* wygotować. Gdy to uskuteczono i odczytano protokół, ogłosił Ban posiedzenie i sejm za zamknięty, poczem zgromadzenie się rozeszło.

Lizbona, 11. listopada. Król umarł wieczór o godzinie 7^{1/4}. Przerazenie powszechne, Król Ferdynand obejmuje rejencyę póki nie przybędzie następcy tronu, którego oczekują pojutrze.

Paryz, 12. listopada. Król portugalski i brat jego Infant Ferdynand umarli obadwa na tyfus. Książę Oporto wstępuje na tron po zmarłym bracie Dom Pedrze.

Dziś w południe była rada ministeryalna w Tuilleryach. Byli na niej obecni ministrowie, wielcy dostojnicy państwa i członkowie rady tajnej.

Berna, 12. listopada. Przy wyborach do rady stanu w Genewie Fazy upadł. Na jego miejsce wybrany Camporio. Reszta wyborów wypadła w duchu stronnictwa radykalnego.

Turyń, 12. listopada. Wstępny artykuł dzisiejszej *Opinione* pod napisem: „Dwa pytania“, spodziewa się, że parlament będzie głównie zatrudniać się wewnętrzną kwestyą polityczną, gdyż zewnętrzna kwestya względem Rzymu i Wenecyi zawiśła w pewnym względzie od wpływu politycznych stosunków Europy, a parlamentowi nie pozostaje nic innego, jak tylko żądać informacji co do toczonych w tej mierze układów; albowiem najgwałtowniejsze wyrazy rozbiłyby się o trudności, których rząd wprowadzić niewywołał, ale także i uchylić nie może w tej chwili; gdy przeciwnie wewnętrzna administracya następczo parlamentowi obszerne pole do zbawienego działania.

Alexandrya, 5. listopada. Wylew Nilu zmniejszył się. Do 14 dni będzie można jeździć koleją żelazną. Telegraf do Kairu naprawiony. Skutkiem wdania się konzula francuskiego, zerwano układy o pożyczkę z kapilistami frankfurtskimi. Rząd francuski chce gwarantować pożyczkę z bankierami francuskimi, jeżeli Porta przyzwoli z swej strony.

Wiadomości handlowe.

Ceny przeciętne zboża i innych artykułów z drugiej połowy października b. r. na targach w Brzeżanach, Bursztynie, Bóbrce, Przemyslanach, Podhajcach i Rohatynie.

	Miejace targu					
	Brzeżany	Bursztyn	Bóbrka	Przemyslan	Podhajce	Rohatyn
	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.	zr. cen.
waluty austriackiej						
Mec pszenicy . . .	4 45	3 85	4 20	4 .	3 75	4 66
„ żyta . . .	2 96	3 .	3 .	2 60	2 70	2 72
„ jęczmienia . . .	2 .	2 .	2 50	2 50	1 90	2 44
„ owsa . . .	1 15	1 .	1 20	1 20	1 10	1 12
„ hreczki . . .	2 42	2 .	2 40	2 50	2 5	2 44
„ kukurudzy	3 .	3 50	. . .	2 80	4 90
„ kartofli 82	. 90	. 80	1 .	. 66	1 4
Cetnar siana 98	1 .	1 .	1 .	1 20	. 85
„ wełny	35	42 .
„ nasienia konicza	31 50
Sąg drzewa twardego . . .	5 13	7 .	7 .	7 .	6 72	5 4
„ „ miękkiego . . .	3 47	6 .	5 50	5	3 36
Funt mięsa wołowego 10	. 12	. 12	. 12	. 10	. 12
Mas okowity 49	. 39	. 45	. 35	. 39	. 84

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 13. listopada 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 9° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326.63	+ 4.4	84.4	południowy	sl. deszcz
2. god. po poł.	325.93	+ 5.8	89.2	połud.-zach.	„ „
10. god. wiecz.	325.54	+ 5.1	91.1	południowy	„ „

Ilość deszczu 1. 45.

T E A T R.

Dziś na scenie polskiej: „Plotkarz“, komedia w 4 aktach Józ. Korzeniowskiego.

Jutro po raz drugi opera niemiecka: „Dinorah.“

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 14. listopada.

Hotel rosyjski: PP. Tęgoborski Adolf, c. r. radca dworu, z Tiflo. — Augustynowicz Bol., z Kniażego — Hr. Kalinowski Wład., z Bakowiec. — Winnicki Hip., z Illic. — Wasilewski Teofil, z Uhrynowa. — Jaworski Ap, z Ordowa. — Nikorowicz St., z Wolina. — Hr. Piniński Leonh., z Grzymalowa. — Pieńczakowski Józef, z Wybranówki.

Hotel europejski: Osmulski Jan, z Władypoligóry. — Obertyński Wład., z Stronibab. — Żurakowski Aug., z Horbacza — Miliński Fr., z Halinkowa. — Faleński Ign. c. ros. podpor., z Paryża.

Hotel Langa: Mańkowski Szez., c. ros. radca., z Odesy. — Ka. Windischgrätz Józef, c. k. major, z Prosnitz.

Hotel angielski: Wysocki Józef, z Brodów. — Hr. Przesdzicki Karol, z Rosyi. — Wolfram Józef, z Czyżek — Reinlein Jakób, c. k. radca minist. z Wiednia.

Pod koleja żelazną: Zawadzki Jan, z Firlejówki. — Sliwiński Wojc. i Wład., z Sokolowa.

Zajazd Kuhna: Lisowski Rud., z Płaszowiec. — Wilczyński Wic., z Lisowiec. — Br. Brückmann Ka., z Woloszczy.

Zajazd Krynickiego: Mierziński Erazm, z Buławy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 14. listopada.

PP. Bernatowicz Hip., do Sarnek. — Horn Karol, do Skowieryna. — Oczosalski Szez., do Urusiatyna. — Lodyński Stan., do Sulimowa. — Stecher-Sebenitz Jan, do Turynki. — Tęgoborski Adolf, c. ros. radca dworu, do Wiednia.

Kurs lwowski.

Dnia 14. listopada

Table with exchange rates for gold (gotówka) and silver (towar) in various currencies like Austrian, Russian, and Prussian.

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli

Dnia 14. listopada.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 zlr. 80 95. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 30; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje i demnizacyjne: Nizszej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicji —; Bukowiny —; Akcje Banku narodowego sztuka 747. —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 181.50; niższo-austr. towarzystwa eskomtoowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —. —. Lipsk za 100 talarów —. —. Londyn za 10 funtów szterl. 139.50. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. —. Paryż za 100 fr. —. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.59, dukaty ces. pełnej wagi —. —. korony —. —, półkorony —. —. Srebro 138. —.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 12 listopada.

1. Dług publiczny.

Table showing public debt rates for Austria, Prussia, and other regions, including interest rates and exchange values.

Table showing public debt rates for Prussia and other regions, including interest rates and exchange values.

Table showing public debt rates for various provinces (Krajów koronnych), including interest rates and exchange values.

pien. towar.

Table showing exchange rates for various currencies and commodities like Ban. Tem., Krcacy, Galicji, etc.

Table showing exchange rates for domestic obligations (Stan oblig. domestykaln.) with various interest rates.

3. Akcje.

Table showing stock prices for various banks and companies, including Banku nar., Krol. kred., etc.

pien. towar.

Table showing exchange rates for various currencies and commodities like Kolej Aussig.-Ciepl., Kol. Bern. Ross., etc.

4. Listy zastawne.

Table showing exchange rates for various types of bills and notes.

5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.

Table showing exchange rates for various types of bonds and securities.

6. Losy.

Table showing exchange rates for various types of lottery tickets.

pien. towar.

Table showing exchange rates for various currencies and commodities like Tow. żeg. par. na Dun, etc.

Weksle.

Table showing exchange rates for various types of bills and letters of exchange.

Kurs złota.

Table showing exchange rates for gold and silver coins and currencies.

KRONIKA.

(Pensye we Francye.) Obecnie pobierają we Francyi każdego roku 163.212 osób 73,279.350 fr. pensyi. Suma ta dzieli się w następujący sposób: Książę Malakowa 100.000 franków, 11 wielkich dygnitarzy cesarstwa 90.000 fr., 18 dawnych parów Francyi 184.000 fr., 169 podarunków w rentach 5,070.000 fr., 2384 innych 1 milion fr., 2154 urzędników dawnej listy cywilnej 818.940 fr., 1601 pensyi jako narodowa nagroda, dożywotnie wsparcia 2.608.640 fr. Do tego należą 36.106 pensyi cywilnych i 70.434 wojskowych.

(Sprzedaż tabaki i tytoniu we Francyi), która od r. 1861 jest monopolem rządu, w r. 1819 wynosiła 64 milionów, r. 1829 — 66 1/2 milionów, a w r. 1847 — 117 1/2 milionów. Na rok 1862 podana jest na 223,400.000 fr., z czego po potrąceniu sumy zakupna w kwocie 45,340.000 fr i kosztów posługi 16 milionów pozostaje czystego zysku niemal 162 miliony franków dla państwa. Policzywszy do tego zysk 12 pct dla trafikantów szczegółowych, okazuje się, że konsumpcya tabaki i tytoniu we Francyi czyni wydatek 250 milionów fr.

(Lasy Francyi) miały w roku 1791 rozległość 9,589.869 hektarów, z których 1,360.492 należały do państwa. W roku 1851 wynosiła ich rozciągłość tylko jeszcze 8,967.000 hektarów (z których 1,226.000 było własnością państwa.) Ta rozciągłość zmniejszyła się teraz na 1,077.046. Ażeby temu zmniejszeniu się położyć tamę, wyznaczył rząd na przeciąg lat dziesięciu rocznie milion franków, na zasiewanie gór na nowo lasem.

(Nowy aliaz srebra.) Posiadamy już znaczną liczbę aliazów, które w znacznej części wcześniej lub póżniej znalazły zastosowanie w przemyśle, podczas gdy inne na to jeszcze czekają. Szereg ich coraz różnie, lecz mało jest takich aliazów, któreby dla swych szczególnych przymiotów zyskały powszechne uznanie i wywarły z użytku inne mieszaniny metalów. Tego rodzaju aliaz, który znajdzie zapewne liczne zastosowanie, wynaleziony został niedawno przez pp. de Ruolz i de Fontenay. Do składu jego wchodzi 33 proc. srebra, 27 proc. niklu i 40 proc. miedzi. Do tego dodaje się nieco fosforu i pewna substancya, ułatwiająca topienie, a będąca dotąd sekretem wynalazców. Kolor tego aliazu jest nieco ciemniejszy od koloru srebra a waga jego wyrównywa wadze srebra.

Aliaz ten nie ma przy dotknięciu nieprzyjemnego zapachu mosiędzu i nowego srebra, lecz owszem, jest zupełnie bez wszelkiego zapachu, łatwo roztopia się, posiada nadzwyczajną twardość, a obok tego jest bardzo rozciągliwy. Można mu nadać piękną politurę a kwasy z trudnością nań działają. Wynalazcy zalecają użycie nowego aliazu w miejsce srebra i do wyrabiania przedmiotów, do których używano dotąd materiałów platerowanych. Również sądzą oni, iż będzie można bić z niego monetę, albowiem posiada własności, które go stawiają wyżej od dotychczas znanych aliazów srebrnych.